

Actualitatea fierbinte a Educației, în dezbateră Tribunei Învățământului

Bacalaureatul 2012 – dezastru național sau barometru al calității în învățământul românesc?

Ca întotdeauna, deschisă larg și obiectiv către actualitatea Educației Naționale, Tribuna învățământului, împreună cu Federația Sindicatelor din Învățământ Spiru Haret, Federația Sindicatelor Libere din Învățământ (FSLI) și Federația Națională Sindicală Alma Mater, a organiza dezbateră națională *Bacalaureatul 2012 – Dezastru național sau barometru al calității în învățământul românesc?* Evenimentul a fost găzduit de Aula Colegiului Național Sfântul Sava din București. Din partea oficialităților au participat ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Ecaterina Andronescu, ministrul delegat pentru dialog social și fost interimar al portofoliului Educației, Liviu Marian Pop, secretarul de stat Stelian Fedorca, inspectorul școlar general al Capitalei, Constantin Trăistaru. Parteneri de dialog le-au fost reprezentanții ai cadrelor didactice din învățământul preuniversitar și din cel superior, ai sectorului neguvernamental, ai administrației locale, ai părinților.

Demotivare generală față de învățură

Fixând coordonatele dezbaterii, moderatorul acesteia, conf. univ. dr. Sorin Ivan, directorul Tribunei învățământului, a detaliat provocarea titlului, în sensul de a analiza dacă termenii duri prin care este caracterizat bacalaureatul acestui an („dezastru național”, „catastrofă”, „tragedie”) exprimă realitatea de moment a învățământului românesc sau acesta se găsește în pragul unui dezastru de ansamblu: „Promovarea de 43,6% indică un nivel mai mic chiar decât cel de anul trecut, considerat, la acea vreme, tot dezastruos – 47%. Procentul exprimă un nivel de pregătire al elevilor îngrijorător de scăzut, aflat într-un continuu declin”. Invitația explicită a fost către identificarea cauzelor acestor rezultate și către prefigurarea unor soluții de redresare și, ulterior, de lansare spre calitate.

Președintele executiv al FSI Spiru Haret, prof. Marius Nistor, a scris provocării, afirmând că nici nu este târziu pentru investigarea cauzelor eșuării bacalaureatului 2012, nici nu se poate spune că se discută prea mult pe această temă. Invitația sa a fost către dezbateră publică, în care mai mult să vorbească oamenii școlii, cei care cunosc realitatea fenomenelor specifice, funcționarea sistemului și nu se rezumă la a înșira statistici.

La rândul său, președintele FSLI, prof. Simion Hancescu, a reamintit că semnalul de alarmă asupra pregătirii foarte slabe în vederea bacalaureatului a fost tras de anul trecut. Măsurile pe care le

întrevede sunt de aplicat nu doar la nivelul sistemului educațional, ci pe o scară mult mai largă a legislației, vizând munca, asistența socială, finanțele publice, sistemul de salarizare a cadrelor didactice.

Identificarea cauzelor trebuie să fie însoțite de măsuri adecvate, a întărit președintele FNS Alma Mater, prof. univ. dr. ing. Anton Hadăr. În opinia sa, cauza principală a rezultatelor slabe de la nivelul întregului învățământ (și nu numai din țara noastră) o reprezintă demotivarea elevilor, spre binele cărora trebuie găsit un mod prin care să fie lămurii că este bine să învețe carte. Se adaugă problemele derivate din sărăcia și dezorganizarea familiilor, închiderea multor școli, supraîncărcarea programelor școlare.

An de an, scade numărul celor prezenți la examene

Ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Ecaterina Andronescu, a prezentat o expunere asupra rezultatelor bacalaureatului 2012, precum și asupra testării naționale de la sfârșitul clasei a VIII-a. Dincolo de cifre, grafice și comparații (puse de minister la dispoziția tuturor celor interesați), câteva constatări se impun cu forța a tot atâtea invitații la meditație și la intervenții în consecință. Din 2004, crește an de an diferența între cei care se înscriu pentru bacalaureat și cei care se prezintă să-l susțină, ceea ce vorbește despre nesiguranta în propria pregătire școlară și despre interesul tot mai mare pentru câștig imediat, prin ocupații aducătoare de bani fără să necesite competențe.

Cei mai mulți dintre candidații au promovat bacalaureatul la nivelul mediocrității, cu medii între 6 și 7. Totuși, a fost remarcată ponderea la nivelul promoției acestui an a mediilor de 7-8. Foarte slabă a fost media reușitei absolvenților de profil tehnologic: au promovat doar în proporție de 25%, cu sublinierea că dintre absolvenții seriilor mai vechi, prezenți la bacalaureatul din acest an, nu au trecut, în medie, decât 15%.

Și la nivelul absolvirii gimnaziului, analiza detaliată de ministrul Educației a scos în evidență rezultate dominante foarte slabe. În proporție de 34%, absolvenții nu au putut să obțină medie peste 5, după patru ani de gimnaziu. Pe acest fond, mediile cu care absolvenții de opt clase au concurat pentru locuri în licee au fost mărite de nivelul, devenit discutabil, al mediilor celor patru ani de gimnaziu.

Marius Nistor: „Ceea ce aș vrea să scot în evidență este următorul lucru: auzem chiar înainte de a începe această dezbateră o discuție că e târziu acum să mai discutăm despre rezultatele bacalaureatului 2012. Ei bine, nu este târziu, nu s-a discutat suficient, ba din contră, cred că toate dezbaterile și discuțiile pe tema acestui examen național foarte important trebuie înmulțite, trebuie accelerate, tocmai pentru a găsi soluții cât mai rapide și a nu mai avea din nou noi și noi generații de sacrificiu.”
„Trebuie să identificăm cauzele. Pentru că, dacă nu identificăm cauzele, nu vom avea soluții pertinente.”

Ecaterina Andronescu: „Sunt departe de a spune: am trecut peste bacalaureat și abia așteptăm sesiunea de anul viitor, ca să se ce? Ca să mai constatăm încă o dată rezultatele de anul acesta. De aici am pornit de fapt. Dacă doi ani de zile obținem rezultate la fel de proaste și nu întreprindem niciun fel de măsură, înseamnă că noi suntem vinovați de acest lucru.”
„Învățământul liceal din România s-a polarizat excesiv. Sunt elevi buni și licee bune în zona profilurilor teoretice – și vocaționalul intră la cele teoretice și rezultatele la liceele tehnologice, unde sunt foarte multe lucruri care ne nemulțumesc.”
„Va trebui să luăm măsuri care să fie direcționate pentru fiecare tip de liceu.”
„Pentru liceele tehnologice va trebui să ne gândim la o restructurare a programelor, a profilurilor, a specializărilor.”
„Avem o problemă uriașă cu școlile din mediul rural și va trebui să ne uităm dacă nu cumva acest rezultat, diferit prin comparație față de anii trecuți, nu reprezintă și consecința închiderii a 2.000 de școli din mediul rural, îndepărtarea școlii de casă, sigur, cu toate consecințele.”
„Notele din timpul celor patru ani de gimnaziu au crescut extraordinar de mult mediile de admitere (...) este un semnal teribil de negativ la adresa noastră, a cadrelor didactice. Cum le-am dat note atât de mari? Cum nu au fost în stare să ia măcar cinci la examenul de evaluare? Va trebui să avem o discuție foarte directă și foarte la obiect cu colegii noștri care lucrează în școlile gimnaziale.”
„Unde ne-a adus repartizarea computerizată? Liceele bune au devenit și mai bune. Deci dacă vreți admitere, să știți că nu liceele bune vor fi avantajate, ci cele mai puțin bune pentru că unii elevi se vor teme că nu vor reuși și se vor duce la un liceu tehnologic. Repartizarea computerizată nu a dezavantajat liceele foarte bune.”
„(Sistemul computerizat) are și partea lui bună pentru că este de natură să crească performanța.”
„Un bacalaureat diferențiat nu presupune aceleași drepturi.”
„De ce am suspendat cifra de școlarizare (pentru SAM-uri) în 2009? Am făcut o analiză. Eu am fost cea care a schimbat legea în 2003 și am reintrodus Școlile de Arte și Meserii. Mi-a fost clar că nu am reușit noi, sistemul de învățământ, să racordăm SAM-ul la ceea ce se cere pe piața muncii. Și aici trebuie să ne uităm în primul rând la noi: nu am putut să transformăm școlile profesionale în ceea ce se așteaptă pe piața muncii. Și acum cred că nu avem șansă de succes decât dacă vom încheia contracte ferme cu angajatorii.”
„Noi, dascălii, trebuie să fim flexibili, să învățăm să predăm în liceele tehnologice sau în SAM-uri ceea ce cere piața muncii.”
„Admiterea... la urma urmei, putem să mergem pe ideea autonomiei școlii și școala să decidă dacă organizează admitere sau nu, dar decizia o va lua în interesul școlii în mai mare măsură decât în interesul copiilor. Dacă un copil de nota 9 și 10 prinde o zi proastă și nu trece examenul la Sava, nu mai intră nicăieri. V-aș ruga să priviți din toate punctele de vedere, din toate unghiurile.”
„Bac-ul diferențiat... cred că trebuie să îl facem, nu prea mai văd altă soluție, dar trebuie să avem în discuție și Federația de Părinți, să le spunem că bac-ul va fi de grade de dificultate diferite, dar și șansele copiilor dacă vor opta pentru un bac mai slab nu pot să fie identice cu ale copiilor care optează pentru un bacalaureat de prima categorie.”
„În ceea ce privește liceele tehnologice, cred că va trebui să le restructurăm puțin mai altfel. Va trebui să decidem ce este util să se facă în liceele acelea în așa fel încât să îmbunătățim calitatea procesului educațional. Cred că se poate, dar depinde de noi să avem voința să facem acest lucru. Văd că nu se mai poate și nu vreau să mai stau în fața dumneavoastră și în fața societății anul viitor cu rezultate similare.”

Actualitatea fierbinte a Educației, în dezbaterile Tribunei Învățământului

Bacalaureatul 2012 – dezastru național sau barometru al calității în învățământul românesc?

Anton Hadăr: „Problema e că degeaba vedem cauzele dacă nu am luat nicio măsură timp de un an de zile. Avem în continuare licee cu 0 absolvenți cu diplomă de bacalaureat. E rușinos. Pentru sistem, pentru noi, pentru mine ca profesor. Ce s-a făcut acolo? Probabil nimic.” „Am spus, pe primul loc de află elevul. Demotivat fiind, nemaivăzând un sens în a învăța, el nu mai vrea să pună burta pe carte. Este clar că este principalul vinovat. Putem să ne chinuim ca părinți cu sute de meditații, cu ore peste ore de pregătire. Trebuie să găsim un alt mod de a-l atrage pe tânăr. Trebuie să găsim un mod ingenios de a-i lămuri că trebuie să învețe. Exemplele pentru ei nu există în viața de zi cu zi. Decât al aceluia care au bani și îi obțin pe căi poate mai puțin cinșite.” „Cel de-al doilea vinovat: profesorul. La 800-900 de RON, mai vin cei mai valoroși? Resursa umană clar că se află într-o situație proastă.” „Învățământul rural este într-o stare jalnică. A mai fost și ciuntit, lovit de închiderea unor școli, de sărăcie, de criză, de familii despărțite.” „Pentru noi, pentru învățământul superior e o mare problemă să nu avem ce școlariza. Noi ne punem mari speranțe în sesiunea din toamnă, așa am ajuns.”

Cerând monitorizare atentă, permanentă a unităților de învățământ și verificare constantă a elevilor prin simulări ale probelor de examen, ministrul Ecaterina Andronescu a evidențiat rezultatele foarte bune ale multor elevi și cadre didactice, la evaluări naționale și în competiții internaționale.

Bacalaureatul diferențiat, soluție de viitor

Dezbaterile a permis conturarea mai multor teme majore, din actualitatea școlii și, în același timp, cu previzibil impact pe termen mediu și lung: programele și manualele, criteriile de diferențiere a examenelor naționale, trecerea între ciclurile de învățământ, corelarea ofertei școlare cu cerințele economiei, statutul social și material al cadrelor didactice, accentuarea rolului educativ al școlii.

Pe termen scurt, a formulat ferm prof. Liviu Marian Pop, ministrul delegat pentru dialogul social și fost ministru interimar al Educației, ce se impune este aplicarea unui bacalaureat diferențiat. Subiectul a declanșat discuții și chiar dispute aprinse. A fost invocată reconfigurarea liceelor tehnologice, ministrul Ecaterina Andronescu apreciind că existența la ora actuală a 18 module specializate nu se justifică.

Experiența foarte bună în pregătirea profesională a unei școli de tradiție și renume, Colegiul UCECOM Spiru Haret din București, a fost detaliată de directorul acestuia, prof. ing. Gabriel Zorzini. Convingerea sa este că „viitorul învățământului tehnologic îl reprezintă școala profesională”, iar bacalaureatul diferențiat pe profiluri se impune.

S-a discutat îndelung dacă diferențierea să vizeze dificultatea subiectelor sau tipologia probelor. Observația făcută de prof. univ. dr. ing. Tiberiu Dobrescu, de la Universitatea Politehnică din București, a fost ca nu cumva „să creștem procentul de promovare la bacalaureat prin scăderea calității absolvenților”. Exigența la

Liviu Pop: „Tot ce s-a întâmplat și anul trecut și anul acesta este în fapt efectul subfinanțării cronice a sistemului de învățământ preuniversitar din ultimii 20 de ani.” „Putem discuta de soluții pe termen foarte scurt și soluții pe termen mai lung. Dacă nu vom rescrie programele școlare în totalitatea lor, riscăm să mergem în ritmul acesta cu examenul de bacalaureat.” „Pe termen scurt e absolut necesară o modificare a examenului de bacalaureat.” „Consilierea elevilor nu se face astăzi deloc.” „Este pentru prima dată în istoria României când un Guvern al României are în componența lui trei miniștri ai Educației. Este o dovadă în plus că actualul Guvern al României are prioritate 0 sistemului de învățământ.”

examene, inclusiv la bacalaureat, a apreciat prof. Neculai Virgil Botezatu, directorul Școlii Nr. 96 din București, ar fi normal să fie dată de prestanța și valoarea profesorului, modele în acest sens regăsindu-se în experiența absolvenților de acum ceva ani: „În acest moment, la noi, relația profesor-elev este întreruptă. Noi trebuie să regândim această relație”.

În calitate de director al Colegiului național Sfântul Sava din București și de președinte al Alianței Colegiilor Centenare, prof. George Cazacu a reiterat unul din obiectivele aflate la baza Alianței de la fondare, din 2008, acela al instituirii unui bacalaureat cu două nivele de calitate: A și B. Deținător de bacalaureat în sistemul francez și absolvent de Sorbona, Mihai Floroiu a adus în discuție „bacalaureatul diferențiat nu pe indicatori de calitate, ci pe orizontală, adică pe domenii. Pentru asta, elevii trebuie să susțină teste, să fie consiliați, să se vadă ce posibilități au și spre ce tip de bacalaureat să se îndrepte”.

Multă instrucție, puțină educație

Bazele rezultatelor la bacalaureat se pun încă de la intrarea în clasa a IX-a,

Simion Hancescu: „Rezultatele erau previzibile și Federația noastră a afirmat anul trecut că, dacă nu se vor lua măsuri, anul viitor vom face din nou analize și vom constata că de fapt nu s-a întâmplat nimic. În opinia mea, cred că nu numai problema examenului de bacalaureat trebuie tratată. Problema trebuie privită în ansamblu. Întreaga legislație trebuie privită în ansamblu.” „Notele pe care elevii le primesc în gimnaziu și în liceu sunt departe de realitate. Trebuie să recunoaștem că există un sistem de evaluare care trebuie serios analizat și regândit.” „Trebuie să analizăm, de ce nu, și motivarea cadrelor didactice. Să nu îi scoatem din această ecuație pe colegii noștri care, din păcate, nu mai sunt motivați.” „Cei care într-adevăr știu ce înseamnă școala: oamenii de la catedră, părinții, toți actorii implicați, să se așeze la aceeași masă și să găsească soluții.” „Sunt mulți elevi care ajung acolo unde nu le este locul.” „Avem suficiente metode și căi pentru de a regândi complet reforma, pentru că până acum a fost o pseudoreformă.”

„Aceste întâlniri mi se par extrem de interesante pentru că din dezbaterile cu dumneavoastră putem să culegem idei care să se constituie într-un document cu termene precise, cu măsuri concrete și cu responsabilități, de asemenea, extrem de concrete.”

actuală, în școală, se face multă instrucție, dar prea puțină educație”.

Cererea pieței și oferta școlii

O temă abordată insistent s-a referit la corelarea pregătirii școlare cu cerințele de pe piața muncii. Prof. Constantin Trăistaru, inspector școlar general al municipiului București, a vorbit despre necesara asociere a restructurărilor curriculare cu elaborarea unui mecanism comun al ministerelor Educației și Muncii. Observația imediată a consilierului Gheorghe Pețu, de la Primăria Sectorului 4, a fost că o asemenea raportare la cerințele economiei este dificilă, din moment ce, la ora actuală, „noi nu mai producem aproape nimic în industrie, în agricultură, s-au distrus capacități de producție”.

Sesizând, la rândul său, lipsa corelării între pregătirea și oferta venite dinspre școală și cererea de pe piața muncii, prof. Victor Nicolae, directorul Colegiului Național Gheorghe Lazăr, din București, a subliniat necesitatea unei puneri de acord în sens larg, la nivelul învățământului de elită, eventual pentru formularea unor surse de inspirație pentru intervenție și acțiune educațională.

Dinamica piața a manualelor

Manualele școlare le revine un rol hotărâtor în formarea competențelor, au subliniat numeroși participanți la discuții. A revenit, și în acest context, subiectul obiectivității dificultății problemelor din manualele alternative, cu trimitere la cele de matematică, fizică, limba și literatura română. Au fost inclusiv propuneri precum cea vizând formularea și la română a unor subiecte cu grad diferențiat de complexitate, după modelul M1, M2 de la matematică, așa cum a venit vorba despre raportul dintre unicitatea și diversitatea manualelor. De pe poziția de editor, prof. Ana Munteanu, Editura Minerva, a formulat o interpelare către ministrul Educației referitoare la dispariția, practic, de câțiva ani, a comisiei consultative pentru manuale.

În ansamblu, manualele, programele școlare și planurile de învățământ s-a convenit că necesită o refacere profundă, ca bază a relansării școlii românești și a definirii tipului de cetățean pe care societatea și-l dorește.

F. IONESCU